

REFORMASIE

(Gereformeerde Teologiese Studie)

JOHANNES DIE DOPER. Sy Verskyning, Optrede en Betekenis.

(Matt. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Luk. 3:1-20;
Joh. 1:15,20-28).

Van Johannes die Doper sê Christus dat onder die wat uit vroue gebore is, nie een opgestaan wat groter is as hy nie (Matt. 11:11). Volgens hierdie woorde moet ons in Johannes die Doper sien die grootste mensefiguur, nie alleen in die heilsgeskiedenis nie, maar ook in die wêreldgeskiedenis. Hy is die grootste wêreldfiguur. Hy is groter as Alexander die Grote, Augustus, Karel die Grote, Napoleon . . . en die Grotes van ons tyd. Tog is daar aan hierdie groot figuur (vgl. Luk. 1:15); wat daar staan net voor die begin van ons jaartelling, 'n sekere vaagheid en onbelyndheid as gevolg waarvan hy nie maklik raakgesien en geplaas kan word in die geskiedenis nie. Dit is ongetwyfeld die gevolg daarvan dat hy staan net voor die Allergrootste (Luk. 1:32), Christus self, soos die afnemende môrester voor die opkomende son, wat volgens Johannes se eie woord meer moet word en hyself minder (Joh. 3:30). Dit moet seker ook toegeskryf word aan die kort beskrywing wat aan hierdie groot gestalte gewy word in die evangelies, slegs enkele tientalle verse, waar ons so maklik oorheen lees as 'n inleiding om te kom by die eintlike in die evangelies, die beskrywing van Christus en sy optrede. Die kort beskrywing ontslaan ons egter nie daarvan, maar noop juis om nou-

keurig ag te gee op elke woord wat daar staan van hierdie gestalte, wat volgens Christus die grootste is van alle mense en wat as sy Voorloper die weg tot Christus baan vir alle tye. Die volgende is 'n poging om belyning te gee aan hierdie groot figuur.

By die kort beskrywing van Johannes tref die betreklik breedvoerige beskrywing van sy verskyning, kleding, voedsel, plek van optrede, en hierby veral weer die noukeurige tydsbepaling van sy verskyning (Luk. 3:1-2). Die laaste stem ooreen met die aanvangsverse van die profetiese boeke (Jer. 1:1-3, Es. 1:1-3, ens.). Dit wil sê: daar is nou vir die eerste keer na Maleági, na 400 jaar, weer 'n profeet in Israel, soos vanouds. Die Here het sy volk nie vergeet nie. Dit gee meteen 'n samevattende beskrywing van die toestand van die volk: onder die Romeinse heerskappy (Tibérius) as keiserlike provinsie (Pilatus goewerneur, of prokurator), onder Edomitiese vorste (Herodesse), 'n toestand van diepe vernedering. In hierdie toestand dink die Here aan sy volk, soos in die tyd van Egipte en Moses. Dit is die betekenis van die verskyning van Johannes. Daar is nog 'n nadere belyning. Hy is die Elia wat verwag moes word en ook verwag is deur die volk in aansluiting aan die laaste woorde van die laaste profeet van die Ou Test. (Mal. 4:5,6 vgl. 3:1vv,

4:1vv.). Die lyn van die Openbaring loop ongebroke deur, met die 400 jaar tussen in. Dit sit opgeslote in die beskrywing van sy kleed van kameelhare en die leergord (Matt. 3:4). Daar aan het koning Ahásia vir Elia herken (2 Kon. 1:8). Daaraan moes die volk weet wie Johannes is. Sy grootheid is dat hy 'n profeet was deur die profesie in vooruitsig gestel. Sy verskyning beteken die einde van die ou tyd en die begin van die nuwe tyd, of eintlik die begin van die eindtyd. Sy verskyning merk die groot insnyding in die wêreld-geskiedenis. Die datum van Lukas is die afsluiting van die ou bedeling van die wêreld, die begin van die nuwe jaartelling. Sy verskyning beteken: God kom (Mal. 3:1), d.i. die Koms van die Koninkryk van God (of, van die Hemele). Maar, voor God kom stuur Hy eers sy aangekondigde profeet (Mal. 4:5,6), sodat sy koms nie sal wees soos 'n verterende vuur nie (Mal. 3:2, 4:1). In die verskyning van Johannes openbaar God Hom nie alleen as die Getroue nie maar ook as die Genadige, ook in sy oordeelsprediking, juis daarin (Luk. 3:18). Dit was om hulle te vrywaar teen die oordeel. Sy naam Johannes beteken „God is genadig”. Daarmee hang ook saam die beskrywing van sy voedsel (Matt. 3:4). Op grond hiervan word die verskyning van Johannes deur die meeste geleerdes bestempel as 'n asketiese. Sy verskyning was geen asketiese nie maar 'n profetiese. Sprinkane en wilde heuning was gewoonweg die voedsel wat die woestyn bied. Dit het ook profeties-simboliese betekenis gehad. Dit het krag gesit by sy roep tot bekering. Die

Qumransekte, wat deur die nuut-ontdekte tekste aan die Dode See aan die lig gebring is, gee 'n duideliker belyning aan die figuur van Johannes die Doper by wyse van teëstelling. Dit was nl. 'n asketiese sekte wat hom teruggetrek het in die woestyn aan die Dode See. Johannes het ook opgetree in die woestyn maar het daarby gestaan midde in die volkslewe aan die deurgange van die Jordaan. Sy verskyning was alles behalwe sektaries. Hy lê die grondslae van die kerk. Dit is sy grootheid. Sy verskyning is van die grootste betekenis ook vir die regte insig in die verhouding van volk en kerk, waarop ons hoop om terug te kom. Die verskyning van Johannes sluit nie alleen aan by die profeet Maleági nie maar ook by Jesaja. Dit, wat betref die plek van sy optrede. Dit was in die woestyn. Hierop lê Markus die nadruk (1:1-4). In hom is Jes. 40 vervul. Hy was die „stem” (Joh. 1:23). Sonder om ons skuldig te maak aan ongeoorloofde vergeesteliking kan ons die geestelike toestand van die volk afgebeeld sien in die onvrugbare woestyn. Hy moes kom lewendig maak uit die geestelike dood, met die oog op die koms van God, soos hyself deur God verwek is uit die verstorwe moederskoot van Elisabet (Luk. 1:7). In sy verskyning, en deur hom, openbaar God Hom nie alleen as Getroue en as Genadige nie, maar ook as Almagtige in sy herskeppende en wederbarende genade (Mal. 3:17). Johannes sou lewe bring in die woestyn deur die krag van die Heilige Gees (Luk. 3:17) aan die waters van die Jordaan. Dit word alles saamgevat in die wyse waarop Matthéüs hom op die toneel bring. In Matt. 3:1

staan: „In daardie dae het Johannes die Doper opgetree „Ons kan moeilik anders vertaal. Die belyndheid word egter in die vertaling vervaag. Die Griekse woord is *paraginetai*, wat aangryp deur die plotselinge, die onverwagte in sy verskyning. Dit herinner dadelik aan Elia, aan die plotselinge en onverwagte van sy verskyning op die toneel van die geskiedenis, 1 Kon. 17:1, sonder dat ons iets vooraf van hom hoor. In die verskyning van

Johannes (hoewel as beloofde verwag) sit die onverwagte, die verrassende, soos trouens ook in sy geboorte (Luk. 1:7,13). Sy verskyning beteken die ingrype van God, Sy ingrype in die natuurlike gang van sake en ook in die loop van die geskiedenis om dit tot sy doel te bring. In die verskyning van Johannes openbaar God Hom in sy trou, sy genade en sy almag,

W. J. SNYMAN.

Potchefstroom.

(Word vervolg).